

त्रिवेणी राजपत्र

त्रिवेणी नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ९ सङ्ख्या ११ मिति २०८२ पुस २४ गते

भाग १

त्रिवेणी नगरपालिकाको सूचना

सुदूरपश्चिम प्रदेशको स्थानीय तहको कानून निर्माण प्रक्रिया ऐन, २०७५ को दफा २४ को उपदफा (५) बमोजिम बमोजिम सर्वसाधारण जनताको जानकारीका लागि यो ऐन प्रकाशन गरिएको छ;

संवत् २०८२ को ऐन नं ११

स्थानीय भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास

ऐन, २०८२

प्रस्तावना: त्रिवेणी नगरपालिका क्षेत्रका भाषा, संस्कृति, भेषभुषा, स्थानीय मेला पर्व, ललितकला र यस क्षेत्रमा मौलिक पहिचानका विषयहरूको संरक्षण र विकास सम्बन्धी नेपालको संविधानको

अनुसूची ८ को सूची नं. २२ मा रहेको अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय भएकाले,
नेपालको संविधानको धारा २२६ बमोजिम त्रिवेणी नगर सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “स्थानीय भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास ऐन, २०८२” रहेको छ।

(२) यो ऐन नगर सभाबाट स्वीकृत भई नगरपालिकाको राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागू हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा;

(क) “अध्यक्ष” भन्नाले यस ऐनको दफा ३ बमोजिम परिषद्को अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ।

(ख) “कला” भन्नाले चित्रकला, मूर्तिकला, लोक कला, हस्तकला, शिल्पकला, वास्तुकला ललितकला लगायतका सृजनालाई सम्झनु पर्दछ।

(ग) “तोकिएका वा तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम, निर्देशिका र कार्यविधिमा

तोकिएको वा तोकिए बमोजिम
सम्झनु पर्दछ।

(घ) “नगरपालिका” भन्नाले त्रिवेणी
नगरपालिकालाई सम्झनु पर्दछ।

(ङ) “परिषद्” भन्नाले दफा ३ बमोजिम
गठित परिषदलाई सम्झनु पर्दछ।

(च) “भाषा” भन्नाले नेपाली भाषा
लगायत त्रिवेणीमा बोलिने सम्पूर्ण
स्थानीय भाषालाई सम्झनु पर्दछ।

(छ) “साहित्य” भन्नाले राष्ट्रका हरेक
भाषाका गद्यपद्यमा सृजित विविध
विधा, श्रव्य, दृश्य, लिखित एवं
मौखिक लोक वार्ता समेतलाई
सम्झनु पर्दछ।

(ज) “संस्कृति” भन्नाले त्रिवेणी
नगरपालिकाको चालचलन,
रीतिरिवाज, पर्व, मेला संस्कार
परम्परा आदिलाई सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद २

भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास परिषद् सम्बन्धी

व्यवस्था

३. नगर भाषा, संस्कृति र ललितकला परिषद्: नगरपालिका
क्षेत्रभित्रका बौद्धिक सम्पत्ति, भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति,
ज्ञान, विज्ञान र प्रविधिको संरक्षण, सम्बर्द्धन, प्रोत्साहन तथा

विकास गर्न देहाय बमोजिमको भाषा, संस्कृति र ललितकला परिषद् रहनेछ।

- (क) नगर प्रमुख -अध्यक्ष,
- (ख) नगर कार्यपालिकाद्वारा मनोनित भाषा, कला, संस्कृति क्षेत्रमा बिज्ञता हासिल गरेको व्यक्ति एक जना -उपाध्यक्ष,
- (ग) सामाजिक विकास समिति संयोजक वा सदस्य एक जना -सदस्य,
- (घ) भाषा तथा संस्कृति प्रेमी १ जना महिला सहित दुई जना -सदस्य,
- (ङ) भाषा संस्कृतिको क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्थाका प्रतिनिधि २ जना अध्यक्षले मनोनित गरेका -सदस्य,
- (च) वडामा संस्कृति क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका वा संस्कृति प्रेमीहरु मध्यबाट वडा समितिको सिफारिसमा प्रत्येक वडाबाट एक-एक जना गरी जम्मा १४ जना -सदस्य र
- (छ) सामाजिक विकास शाखा प्रमुख कर्मचारी -सदस्य सचिव

४. परिषदको काम कर्तव्य र अधिकार: नगर परिषदको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ।

- (क) स्थानीय भाषा, धर्म, संस्कृति, सांस्कृतिक सभ्यता, परम्परा, रीतिरिवाज, सम्पदा तथा ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकाससम्बन्धी दीर्घकालीन नीति तर्जुमा गरी नगर कार्यपालिकामा सिफारिस गर्ने,
- (ख) नगरपालिकाबाट स्वीकृत नीति, योजना तथा कार्यक्रमको अधीनमा रही भाषा, संस्कृति, ललितकला, धार्मिक, ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकाससम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- (ग) स्थानीय स्तरका पुरातात्विक, धार्मिक, ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक महत्वका स्थल, मठमन्दिर, पाटी, पौवा, धारा, बनजंगल, पानी पधेरो लगायतका सम्पदा तथा भाषा, संस्कृति र ललितकलाको अभिलेख राख्ने, अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने तथा दस्तावेजीकरण गर्ने,

- (घ) परम्परागत जात्रा, पर्व, उत्सव तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमहरूको संरक्षण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरी धार्मिक तथा सांस्कृतिक पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउने,
- (ङ) मौलिक भाषा, संस्कृति र परम्परामा आँच आउने गतिविधिको नियन्त्रण गर्न तथा प्रचलित कानुन विपरीतका सामाजिक विकृति, कुरीति र कुसंस्कारको अन्त्यका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने र समुदाय परिचालन गर्ने,
- (च) विद्यालय तथा समुदायस्तरमा भाषा र संस्कृति सिकाइसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरी नयाँ पुस्तामा संस्कृतिको पुस्तान्तरण गर्ने तथा स्थानीय पाठ्यक्रममा भाषा र संस्कृतिको समावेशीकरणका लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्ने,
- (छ) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण, संवर्द्धन तथा विकासका लागि मेला, महोत्सव, गोष्ठी,

कार्यशाला, प्रदर्शनी तथा अन्य
सिर्जनात्मक कार्यक्रमहरूको
आयोजना गर्ने,

(ज) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको
प्रचारप्रसारका लागि अध्ययन तथा
अनुसन्धान गरी पुस्तक,
पत्रपत्रिका, चलचित्र, वृत्तचित्र, श्रव्य
दृश्य सामग्री लगायतका प्रकाशन
तथा निर्माण कार्य गर्ने,

(झ) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको
संरक्षण, संवर्द्धन तथा विकासका
विषयमा नगरपालिकालाई
आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने,

(ञ) धार्मिक सहिष्णुता, सामाजिक
सद्भाव तथा अनुशासित नागरिक
निर्माणका लागि समुदाय
परिचालनसम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा
गरी कार्यान्वयन गर्ने र

(ट) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको
संरक्षण तथा विकासका लागि
प्रचलित कानुनबमोजिम अन्य
आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने।

५. परिषद्को बैठक सम्बन्धी व्यवस्था: (१) परिषद्को बैठक
वर्षमा कम्तीमा दुई पटक बस्ने छ।

(२) अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बैठक बस्ने छ।

(३) बैठक बस्ने मिति, समय, स्थान एवम् छलफलका विषयवस्तु सहितको सूचना सदस्य सचिबले कम्तिमा ५ दिन अगावै विद्युतीय माध्यम वा पत्रद्वारा सदस्यहरूलाई दिनु पर्नेछ।

(४) परिषदमा तत्काल कायम रहेका सदस्य संख्याको ५१ प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा सभाको बैठकका लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ।

(५) बैठकको अध्यक्षता संयोजकले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले गर्नेछ।

(६) बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षको मत निर्णायक हुनेछ।

(७) परिषद् बैठकको निर्णय सदस्य सचिबले संयोजकबाट प्रमाणित गराई सुरक्षित राख्नु पर्नेछ।

(८) परिषद्को बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद् आफैले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद ३

कोष सम्बन्धी व्यवस्था

६. **कोष सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षणका लागि नगरपालिकामा एक भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण कोष रहनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू रहने छन्।

(क) नगरपालिकाबाट प्राप्त रकम,

- (ख) संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ग) स्वदेशी संघ संस्था र व्यक्तिबाट प्राप्त रकम,
- (घ) विदेशी संघ संस्था र व्यक्तिबाट प्राप्त रकम,
- (ङ) विभिन्न प्रतियोगिताहरूबाट पुरस्कार स्वरूप प्राप्त रकम,
- (च) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम।

(३) नगरपालिकाले नगर क्षेत्रमा रहेका विभिन्न देवालय, माणु तथा मन्दिरमा श्रद्धालुले चढाएको दान दक्षिणाको रकमको केहि अंश यस दफाबमोजिमको कोषमा बुझाउनु पर्ने गरी निर्णय गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको निर्णय पालना गर्नु सम्बन्धित देवालय, माणु तथा मन्दिर व्यवस्थापनको कर्तव्य हुनेछ।

७. कोषको सञ्चालन तथा तथा व्यवस्थापन: दफा ६ बमोजिमको कोष देहायका क्षेत्रमा खर्च गर्न सकिनेछ;

- (क) सम्पदा संरक्षण,
- (ख) स्थानीय संस्कृति संरक्षणका लागि भेषभुसा तथा संगीत सामाग्रीको व्यवस्थापन,
- (ग) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको अध्ययन अनुसन्धान,
- (घ) मेला, जात्रा, पर्व सञ्चालन,

- (ड) सामाजिक सद्भाव प्रवर्द्धन,
- (च) स्थानीय भाषा, संस्कृति र ललितकलाको प्रचारप्रसार र
- (छ) आवश्यकतानुसार आवश्यक अन्य कार्य।

परिच्छेद ४

जरिवाना

८. **दण्डनीय हुने:** यस ऐन विपरित कसैले देहायका कार्य गरेमा नगरपालिकाले जरिवाना गर्न सक्नेछ;

- (क) मेला व्यवस्थापन समितिको निर्णय अवज्ञा गरेमा,
- (ख) भाषा, संस्कृति, सम्पदा, स्मारक वा संग्रहालयमा क्षति पुऱ्याउने र तोडफोड वा दुरुपयोग गरेमा,
- (ग) मेला, जात्रा, पर्व सञ्चालनमा अव्यवस्था, अशान्ति वा मर्यादा विपरीत कार्य गरेमा,
- (घ) मेला व्यवस्थापन समिति दर्ता नगरी मेला/जात्रा सञ्चालन गरेमा र
- (ड) सामाजिक सद्भाव बिगाने, कुरीति कुसंस्कार प्रवर्द्धन गर्ने कार्य गरेमा।

९. **जरिवाना:** कसैले दफा ८ बमोजिम कार्य गरेमा देहायको जरिवाना गरिनेछ;

- (क) कसूरको प्रकृतिअनुसार रु. १,००० देखि रु. १०,००० सम्म जरिवाना गरिने,
- (ख) सम्पदामा क्षति पुऱ्याएमा क्षतिपूर्ति भराउने र पुनर्स्थापना गर्न लगाउने
- (ग) दोहोरिएको वा गम्भीर कसूरमा प्रचलित कानूनअनुसार थप कारबाहीका लागि सिफारिस गर्ने।

परिच्छेद ५

बिबिध

१०. **स्मारक तथा संग्रहालय:** (१) नगरपालिका क्षेत्रमा पुरातत्व प्रचीन स्मारक तथा संग्रहालय संरक्षण सम्भार प्रवर्द्धन र विकास गर्नका लागि स्थानीय समुदाय, संघ संस्थाहरुलाई प्रोत्साहन प्रदान गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापित स्मारक तथा संग्रहालयको व्यवस्थापनका लागि सोको सञ्चालन कार्यविधि सहित एक व्यवस्थापन समितिको गठन गरी नगरपालिकामा दर्ता गर्नुपर्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिम स्थापित स्मारक तथा संग्रहालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाले बजेटको व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ।

११. **परम्परागत जात्रा पर्वको व्यवस्थापन:** (१) नगरपालिका क्षेत्रमा मनाइने स्थानीय मेला तथा जात्राहरुलाई मर्यादित र

व्यवस्थित बनाउन स्थानीय समुदायले एक मेला व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित समितिको विवरण सम्बन्धित वडा कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिम गठित समितिले मेला व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ।

१२. नियम, कार्यविधि, मापदण्ड बनाउन सक्ने: यस ऐनमा भएका व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने नियम, कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाई लागु गर्न सक्नेछ।

आज्ञाले

टेक बहादुर मौनी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत